

Roll No.

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 7

पूर्वमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 618

व्याकरणम्

(षष्ठम् प्रश्नपत्र)

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

सर्वे प्रश्ना समाधेयाः।

व्याकरणेतरच्छात्राणी कृते

(जिन छात्रों ने वैकल्पिक प्रश्नपत्र में नव्य व्याकरण या प्राचीन व्याकरण के अतिरिक्त अन्य विषय का चयन किया है।)

1. वास्तुनिष्ठाः प्रश्नाः —

5×2=10

(क) भू धातुः कस्मिन् अर्थे भवति ?

(i) सतायाम

(ii) शमने

(iii) गमने

(iv) पादविक्षेपे

(ख) ननाद कस्मिन् लकारे निष्पन्नं भवति ?

(i) लट्

(ii) लङ्

(iii) लिट्

(iv) लोट्

(ग) याच् धातु योगे भवति -

- (i) चतुर्थी
- (ii) द्वितीया
- (iii) पञ्चमी
- (iv) सप्तमी

(घ) अधिहरि इत्यत्र कः समासः अस्ति ?

- (i) द्विगुः
- (ii) कर्मधारयः
- (iii) अव्ययीभावः
- (iv) द्वन्द्वः

(ङ) द्विगु समासेकस्य वचनस्य प्रयोगः भवति -

- (i) एकवचनम्
- (ii) द्विवचनम्
- (iii) बहुवचनम्
- (iv) सर्वेषु वचनेषु

2. रिक्तस्थानपूर्तिः विधेयाः -

5×2=10

(i) अनुदात्त आत्मनेपदम्।

(डित्/शित्/णित्)

(ii) गातिस्थाधुपाभूभ्यः परस्मैपदेषु।

(णित्/पित्/सिच्)

(iii) आम्रप्रत्ययवत्कृञो योगस्य।

(सुप्र/ऽनुप्र/बहुप्र)

(iv) कर्तुः क्रियया कारकं कर्म संज्ञं स्यात्।

(आप्तुमिष्टतमं/व्ययीकर्तुमिष्टतम्)

(v) कर्तृ करणे बहुलम्।

(कृता/भृता/आश्रिता)

3. सुयोजनं करोतु -

5×2=10

(अ) तुह्योस्तातड्

(i) पितरौ

(ब) लोटे मेर्

(ii) द्विगुः

(स) शक्तिमनतिक्रम्य

(iii) अन्यतरस्याम् भवति

(द) संख्यापूर्वो

(iv) निःभवति

(इ) माता च पिता च

(v) यथाशक्ति

4. सत्य/असत्य चिन्हांकितं करोतु -

5×2=10

(a) भू धातुः सत्तयां भवति

(सत्य/असत्य)

(b) परोक्षे लिट् भवति

(सत्य/असत्य)

(c) सम्बोधने प्रथमा भवति

(सत्य/असत्य)

(d) अपादाने पञ्चमी न भवति

(सत्य/असत्य)

(e) हरिहरौ तत्पुरुषस्य उदाहरणमस्ति

(सत्य/असत्य)

5. एकस्मिन् शब्दे उत्तरं ददातु -

5×2=10

(प) लकाराः कति विधाः ?

(फ) आत्मनः पुत्रमिच्छति अस्मिन् अर्थे किं रूपम् ?

(ब) समासः कतिधा ?

(भ) 'राजपुरुषः' अत्र कः समासः ?

(म) सम्प्रदाने का विभक्तिर्भवति ?

6. लघूत्तरीय प्रश्नाः -

5×4=20

- (i) सवृत्ति-लकार-विधिसूत्रं लिखतु।
- (ii) कस्मिन्नर्थे धातोर्लङ् लकारः भवति।
- (iii) कर्मणः किं लक्षणं स्पष्टी करोतु।
- (iv) द्वन्द्वसमासस्य लक्षणं लिखित्वा द्वन्द्वविधायकसूत्रं लिखतु।

7. दीर्घोत्तरीया प्रश्नाः -

2×15=30

- (1) सूत्रनिर्देशपुरस्सरं निम्नांकितेषु पञ्च प्रयोगाणि सिद्धिर्विधेया -
भवन्ति, अतिष्यति, चकार, जगाद, नन्दति, पेयात्, अद्यात्, शृणोतु।
- (2) सूत्रप्रयोगं कृत्वा केषांचित् पञ्चप्रयोगानां सिद्धिर्विधेया -
हरिं भजति, प्रजाभ्यः स्वस्ति, कटे आस्ते, यूप दारु, पाणिपादम्, रामेण बाणेन हतो बाली,
शंकुलाखण्डः, पञ्चगवम्।